

خانه (/http://www.donya-e-qtasad.com/) / خبر (general-news/) / پیشنهاد اقدام ۹ گانه در مواجهه با تمدید تحریمها

حسین موسویان، عضو اسبق تیم مذاکره کننده هسته‌ای در گفت و گو با «دنیای اقتصاد» تشریح کرد

پیشنهاد اقدام ۹ گانه در مواجهه با تمدید تحریمها

روزنامه دنیای اقتصاد - شماره ۳۹۲۷ (۳۹۲۷) | تاریخ چاپ: ۱۳۹۵/۰۹/۱۷ | بازدید: ۲۰۶۸ بار | کد خبر: DEN-۱۰۸۲۲۱۴

دنیای اقتصاد- احسان ابطحی: حسین موسویان، پژوهشگر دانشگاه پرینستون در گفت‌وگویی با «دنیای اقتصاد» یک اقدام ۹ گانه برای مواجهه با «نقض برجام» از سوی آمریکا را پیشنهاد می‌دهد و تاکید می‌کند که باید از سیاسی کردن یک موضوع حقوقی پرهیز شود. رئیس کمیته سیاست خارجی و امنیت بین‌الملل شورای عالی امنیت ملی بین سال‌های ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۴ بر این باور است که چنانچه «اوباما بخش‌های مغایر برجام این قانون را مثل گذشته متوقف نکند، ایران برای اولین بار در موضعی خواهد بود که اجماع جهانی علیه آمریکا را شکل می‌دهد. او اضافه می‌کند که این فرصت بزرگی است که نباید به‌خاطر منافع سیاسی قربانی شود.» موسویان که در دوران ریاست حسن روحانی بر پرونده هسته‌ای، عضو تیم مذاکره‌کننده هسته‌ای بود همچنین با اشاره به دوره ریاست‌جمهوری دونالد ترامپ و در پاسخ به پرسشی درباره آینده برجام در دولت آینده آمریکا بر این باور است که ترامپ، برجام را پاره نمی‌کند، اما این احتمال وجود دارد که کنگره آمریکا خرواری از تحریم‌های جدید در مورد سایر زمینه‌های مورد اختلاف مثل تروریسم، حقوق بشر و بحران‌های منطقه را در دستور کار قرار دهد.

تمدید قانون تحریم‌های ایران یا همان ISA باعث شده تا مقامات بلندپایه ایران این اقدام را «نقض برجام» بدانند. به عقیده شما ایران برای مقابله با چنین اقداماتی که احتمالا در دوران ریاست‌جمهوری ترامپ بارها و بارها تکرار خواهد شد، چه اقدامی باید انجام دهد و بهترین دیپلماسی برای خنثی کردن و «مهار ترامپ» چیست؟ به‌طور اختصاصی‌تر به نظر شما، بهترین واکنشی که می‌توان به نقض برجام در تمدید قانون ISA داد، چیست؟

این قانون بعد از اجرایی شدن برجام، یعنی حدود یک‌سال است که به قوت خود باقی بوده با این تفاوت که رئیس‌جمهوری آمریکا مواردی که ناقض برجام بوده را تعلیق کرده است و اکنون هم باید همین کار را انجام دهد و احتمالا هم انجام خواهد داد، در این صورت تأثیری بر اجرای برجام نخواهد گذاشت. بنابراین در مورد تمدید قانون تحریم ۱۰ ساله از سوی کنگره آمریکا، هرگونه اقدام جمهوری اسلامی باید موکول به بعد از تصمیم دولت اوباما شود. چنانچه دولت اوباما بخش‌های مربوط به تحریم‌های هسته‌ای در لایحه مذکور را بلا اثر کرد که در اجرای برجام خللی وارد نخواهد شد اما اگر دولت اوباما با اجرای کل قانون بدون هیچ تغییری موافقت کرد و هیچ بخشی از آن را تعلیق نکرد، معنی آن، این است که آمریکا به‌طور یکپارچه از دیدگاه‌شناسی حقوقی معتقد است که هیچ بخشی از این قانون نقض برجام نیست. اینجا است که اولین چالش جدی حقوقی ایران و آمریکا در مورد نحوه اجرای برجام آغاز خواهد شد. در این صورت پیشنهاد من یک برنامه اقدام ۹ گانه را پیشنهاد می‌کنم:

اول: ابتدا از سیاسی کردن اختلاف حقوقی به شدت پرهیز شود. متأسفانه جنجال‌های فعلی در جهت سیاسی کردن یک موضوع حقوقی است. برجام یک برنامه اقدامی است که اجرای کامل آن حداقل ۸ سال طول می‌کشد.

دوم: از اتخاذ مواضع و شعارهایی که هیچ پشتوانه اجرایی هم نخواهد داشت اجتناب شود. متأسفانه در چند روز اخیر برخی شعارهایی دادند که پشتوانه اجرایی نمی‌تواند داشته باشد.

سوم: همه جناح‌های سیاسی داخلی متوجه باشند که جناح ضدایران و لابی صهیونیستی - تکفیری به دنبال ایجاد یک جنجال سیاسی مصنوعی است با این هدف که جمهوری اسلامی تعادل خود را از دست داده، عصبانی شده و برجام را نقض کند و عکس‌العمل‌های ناموزون بروز دهد تا آنها بتوانند در گروه ۵+۱ مجدداً اجماع علیه ایران را شکل دهند و با شروع ریاست‌جمهوری ترامپ در آمریکا، یک سلسله اقدامات وسیع از قبل طراحی شده را کلید بزنند. آنها به دنبال راه انداختن قطار اقدامات خصمانه متقابل ایران و آمریکا هستند تا دو کشور را وارد سیکل تقابل کرده و جشن بگیرند.

چهارم: در صورتی که دولت اوباما بخش‌های ناقض برجام را مثل یک‌سال قبل متوقف نکرد، آنگاه جمهوری اسلامی باید ابتدا گزارش کارشناسی حقوقی تهیه کند. برجسته‌ترین حقوقدانان ما باید در تهیه یک گزارش بسیار مستدل، قوی و محکم‌پسند مشارکت کنند، در غیر این صورت موجب باخت حقوقی ایران خواهد شد که ضربه حیثیتی سنگینی به همراه خواهد داشت.

پنجم: حقوقدانان تیم مذاکره‌کننده هسته‌ای ایران بر اساس گزارش حقوقی مذکور، رایزنی‌های خود را با هر ۶ کشور طرف قرارداد برجام بلافاصله انجام دهد تا از نظرات کارشناسی متقابل همه کشورهای عضو گروه ۵+۱ مطلع شود. این موضوع به آن دلیل مهم است که اروپا، روسیه و چین خواهان همکاری اقتصادی از جمله در صنعت نفت با ایران هستند یعنی خواست ایران با خواست آنها یکی است.

ششم: ایران باید نه تنها کفه بین‌المللی پیگیری‌های حقوقی خود را سنگین کند، بلکه باید در کارزار حقوقی با آمریکا متحدان جهانی داشته باشد. چنانچه اوباما بخش‌های مغایر برجام این قانون را مثل گذشته متوقف نکند، ایران برای اولین بار در موضعی خواهد بود که اجماع جهانی را علیه آمریکا شکل می‌دهد. این فرصت بزرگی است که نباید به‌خاطر منافع سیاسی قربانی شود.

هفتم: در صورتی که اوباما بخش‌های مربوط به تحریم‌های هسته‌ای را لغو کرد و اروپا، چین و روسیه هم معتقد بودند که تمدید این قانون به این شکل، نقض برجام نیست و مانع روابط آنها با ایران نفت، گاز و پتروشیمی نخواهد شد که ممکن است برای ایران کافی و رضایتبخش باشد، در غیر این صورت نظرات حقوقی کشورهای ۵+۱ نیز باید در کمیته نظارت بر اجرای برجام در شورای عالی امنیت ملی ایران بررسی شود. اگر قانع‌کننده نبود، گزارش کارشناسی حقوقی نهایی ایران باید به نحوی تکمیل شود که پاسخگوی همه استدلال‌های کشورهای ۵+۱ باشد.

هشتم: نهایتا در مرحله پنجم جمهوری اسلامی شکوایه مستدل و جامع خود را به کمیته مشترکی که در برجام پیش‌بینی شده ارائه و از این طریق پیگیری کند.

نهم: اگر جمهوری اسلامی خواهان اجرای برجام است؛ همدلی جناح‌های سیاسی یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر خواهد بود. چنانچه بنا باشد که از برجام به‌عنوان ابزار کسب قدرت استفاده شود و اختلافات جناحی درمورد برجام به اوج برسد، شانس موفقیت ایران در صحنه بین‌المللی در مورد اجرای بهینه برجام شدیداً کاهش خواهد یافت.

تیم دیپلماسی و امنیتی ترامپ، متشکل از افرادی است که به شدت با ایران ضدیت و خصومت دارند، افرادی مانند ژنرال فلین و ژنرال متیس و همین‌طور مایک پمپئو همگی افرادی با سابقه ضدیت شدید با ایران و برجام هستند؟ به باور شما در دوران ریاست‌جمهوری ترامپ، روابط ایران و آمریکا به‌طور اعم و چشم‌انداز برجام به‌طور اخص به کدام سمت و سو خواهد رفت؟

ترامپ و تیمش یک طرف سکه هستند و جمهوری اسلامی هم طرف دیگر سکه است. از آرایش جدید سیاسی - امنیتی آمریکا اینگونه استنباط می‌شود که ممکن است شرایط برای جمهوری اسلامی سخت‌تر شود. اکثریت جمهوری‌خواهان در مجلس نمایندگان و سنا و تیم افراطی ترامپ و لابی سنگین میلیاردها دلاری صهیونیستی-تکفیری-اپوزیسیون برانداز و نئونکان‌های آمریکا هم نشانه‌های آن هستند. اما اینکه جمهوری اسلامی چه سمت و سویی درمورد روابط با آمریکا می‌خواهد هم یک طرف دیگر سکه است. اگر تهران خواهان افزایش خصومت و دشمنی و تقابل با آمریکا است که زمینه کاملاً مهیا است. اگر تهران خواهان شکست طرح‌های لابی صهیونیستی-تکفیری-اپوزیسیون برانداز و نئونکان‌های آمریکا است که اولاً یک برنامه جامع می‌خواهد و ثانیاً یک اجماع ملی و همدلی داخلی تا سربازان خط مقدم اجرای طرح و مبارزه با لابی صهیونیستی-تکفیری-اپوزیسیون برانداز و نئونکان‌های آمریکا از پشت خنجر نخورند و متهم به خیانت هم نشوند، اول باید تکلیف این موارد در داخل روشن شود. متأسفانه از فرصت‌ها در دوران اوباما استفاده بهینه نشد. در دوره ترامپ نیز هم با تهدیداتی مواجه خواهیم بود و هم با برخی از فرصت‌ها. آیا ما اساساً اعتقاد به بهره‌برداری از فرصت‌های احتمالی داریم؟ اینکه ما نباید به آمریکا اعتماد کنیم صددرصد درست است. مگر آمریکا هم به ما اعتماد خواهد کرد؟ اینکه باید مراقب نفوذ آمریکا بود هم صددرصد درست است، مگر آمریکا نگران نفوذ ایران نیست؟ اما آیا ایران کشور متحد استراتژیک قدرتمند بین‌المللی و منطقه‌ای کاملاً مورد اعتمادی دارد که نگران نفوذش نباشد؟ مگر همه قدرت‌های جهانی و منطقه‌ای موجود به دنبال منافع خودشان و نفوذ هستند؟ من شخصاً نه مسوولیتی ندارم و با تصمیم‌گیران و تصمیم‌سازان کشور هم تماس ندارم، بنابراین نمی‌توانم پاسخگوی این موارد کلیدی باشم، منتها باید ابتدا این مسائل تعیین تکلیف شود.

پس از تصویب ISA در مجلس نمایندگان و سنای آمریکا، به نظر می‌رسد برجام بیش از هر زمان دیگری شکننده شده‌است. بسیاری بر این باورند که برجام تنها مختص به دوران ریاست‌جمهوری اوباما بود و پس از آن دیگر نمی‌توان امیدی به آن داشت؟ به باور شما ترامپ با برجام چه می‌کند؟

برجام صرفاً درمورد تحریم‌های هسته‌ای است که از سال ۲۰۰۶ برقرار شده بود. طبق برجام ایران به وضعیت قبل از ۲۰۰۶ برمی‌گردد و نه ماقبل ۱۹۹۶. به‌خاطر برجام قدرت‌های جهانی و آمریکا حق ندارند تحریم‌های برداشته شده در چارچوب برجام را مجدداً اعمال کنند یا تحریم‌های جدید هسته‌ای اعمال کنند. برجام سرمایه‌گذاری شرکت‌های آمریکایی در صنعت نفت ایران را لغو نکرده است چون آن تحریم‌ها ماقبل بحران هسته‌ای بوده اما طبق برجام، آمریکا حق ندارد قوانین داخلی خود را به‌گونه‌ای فراموشی اجرا کند که مزاحم همکاری‌های سایر کشورها با صنعت نفت ایران شود.

اما ما باید این واقعیت را بپذیریم که مذاکرات ایران فقط در مورد انرژی هسته‌ای بود و بنابراین برجام مانع آمریکا و ایران و سایر قدرت‌ها نیست که نتوانند تحریم‌های جدید غیرهسته‌ای در سایر موضوعات مورد اختلاف مثل تروریسم و حقوق بشر علیه هم اعمال کنند. همان‌طور بعد از برجام، ایران گفت که اتومبیل‌های آمریکایی وارد کشور نشود، الان هم برخی از نمایندگان طرحی را مطرح کردند که کالاهای آمریکایی وارد نشود. به‌نظر ترامپ برجام را پاره نمی‌کند اما اینکه کنگره آمریکا خوراری از تحریم‌های جدید درمورد سایر زمینه‌های مورد اختلاف مثل تروریسم و حقوق بشر و بحران‌های منطقه را در دستور کار قرار دهد، هم بعید نیست اما راهکار مقابله با آن وجود دارد که قبل از هر چیزی به تصمیم کلان کشور برمی‌گردد که اساساً چه سمت و سویی را در روابط با آمریکا می‌خواهد.

با توجه به روی کار آمدن دونالد ترامپ در ایالات‌متحده، به باور شما، بهترین سیاستی که ایران می‌تواند برای بدترین سناریوهای او داشته‌باشد، چیست؟ به عبارت دیگر، به نظر شما ایران باید چه اقداماتی در سطح داخلی و خارجی انجام دهد تا موفق‌ترین گزینه‌ها و سناریوهای ترامپ را خنثی کند و قدرت اجماع‌سازی او را از بین ببرد؟

متأسفانه به‌نظر می‌رسد ما فرصت‌سوزی می‌کنیم و این فرصت‌سوزی مستمراً شانس موفقیت‌های بین‌المللی ما را کاسته و در آینده هم خواهد کاست و آن هم این واقعیت است که مسائل سیاسی جناحی، روابط خارجی را تحت‌الشعاع قرار داده‌است. تا این معضل حل نشود راه‌حل‌های این چنینی خاصیت چندانی نخواهند داشت.

شماره از کارشناسان زده روابط بین‌الملل بر این باورند که چندجانبه‌گرایی، تقویت قدرت ائتلاف‌سازی و رفع تنش با قدرت‌های منطقه‌ای از جمله عربستان بهترین راه مقابله با سناریوهای ضدایرانی و ضدبرجامی ترامپ است. نظر شما در این باره چیست؟

این منطق درستی است اما با یک شعار نابجا و نابهنگام و حمله به سفارت انگلیس و آتش زدن سفارت عربستان، ظرف یک دقیقه این استراتژی‌های مهم و منطقی بر باد می‌رود.

به باور شما نزدیکی دست‌کم ظاهری ترامپ و روسیه چه تاثیری بر سرنوشت سیاست‌های منطقه‌ای ایران و آمریکا خواهد داشت. به عبارت ساده‌تر بسیاری بر این باورند که ممکن است ترامپ «مبارزه و نابودی داعش» را سرلوحه برنامه‌های خود قرار دهد و در این راه با ایران و روسیه هم همکاری کند. از سوی دیگر اما عده‌ای می‌گویند که این امکان وجود دارد که ترامپ با روسیه بر سر سوریه معامله کند و منافع ایران در این معامله نادیده گرفته شود. شما کدام سناریو را در این رابطه محتمل‌تر ارزیابی می‌کنید؟

من عالم الغیب نیستم و نمی‌دانم آمریکا و روسیه در تنظیم روابط خود بر سر ایران و سوریه چه معامله‌ای خواهند کرد. تاریخ هم ملو از حوادث تلخ معامله قدرت‌های بزرگ بر سر ایران است اما نفس اینکه ما بنشینیم و منتظر باشیم که قدرت‌های جهانی چه معامله‌ای درمورد ما خواهند کرد، منفعلانه‌ترین استراتژی ممکن است. ایران یک قدرت عاقل و بالغ و ریشه‌دار است و خود باید با اعتماد به‌نفس درگفت‌وگو با بازیگران مهم منطقه‌ای و بین‌المللی جایگاه و منافعش را تثبیت کند. ترامپ در جریان مبارزات انتخاباتی خود از کشورهای منطقه به دلیل شانه خالی کردن در مبارزه با داعش انتقاد و تاکید کرده بود که آمریکا نباید سرمایه‌های خود را صرف حمایت از برخی کشورهای منطقه از جمله عربستان کند. او اخیراً نیز گفته است که آمریکا در دهه‌های اخیر ۶ تریلیون دلار صرف جنگ‌های خاورمیانه‌ای خود کرده‌است. این سخنان نشان از نوعی انزواگرایی در سیاست‌خارجی و تفکر ترامپ است. سوال اول اینکه آمریکا تا چه اندازه می‌تواند انزواگرا باشد و سوال دوم اینکه این سیاست تا چه اندازه می‌تواند به نفع ایران عمل کند. ترامپ حرف‌های مهم‌تری هم زده است. او همین چندروز پیش دو مطلب مهم و کلیدی را گفت: اولاً: صریحاً گفت که آمریکا در گذشته در مورد ساقط کردن رژیم‌ها خطا کرده و از او خطاهای گذشته درس گرفته و دنبال ساقط کردن حکومت‌ها نخواهد بود. ثانیاً: گفت که هدف اصلی او مبارزه با داعش است و با هر کشوری برای مبارزه با داعش حاضر است، متحد شود.

اما آیا جمهوری اسلامی این را یک فرصت می‌داند؟ یا خدعه؟ آیا اساسا حاضر است ترامپ را آزمایش کند؟ اگر حاضر نیست که فرقی نخواهد کرد. اگر حاضر است که ترامپ را آزمایش کند باید فوراً رسماً یا غیررسمی آمادگی خود را اعلام کند.

من شخصا واقعا هیچ اعتمادی ندارم که ترامپ اولاً در این گفته صادق باشد و ثانیاً اگر صادق باشد هم مطمئن نیستم که بگذارند او چنین چرخش عظیمی را در سیاست آمریکا به وجود آورد. منتها تهران می‌تواند به او اطلاع دهد که با او هم در زمینه مبارزه جدی با داعش موافق است و هم در جهت اصلاح خطاهای گذشته آمریکا در زمینه حمله نظامی و تغییر رژیم‌ها. اگر فرض هم بر عدم صداقت او و بی‌اعتمادی به او باشد، بازهم تهران چیزی را از دست نخواهد داد، بلکه قادر خواهد بود به سایر کشورها نشان دهد که تهران مثبت برخورد کرد و این ترامپ بود که صداقت نداشت اما انجام همین اقدام حداقلی هم محل تردید است.

چاپ خبر

<http://www.ganjname.com>) (<http://www.fidibo.com>) (<http://www.donyayesafar.com/>)

(<https://www.alibaba.ir/international/IKA-IST/>?)

اپلیکیشن رایگان
کتاب فارسی

کتابخوان فیدیبو

(utm_source=Donyaeeqtesad&utm_campaign=Parvaz&utm_medium=Display_Homepage_۹۵۰۷۲۷)

گروه نشریات دنیای اقتصاد

روزنامه دنیای اقتصاد (<http://www.donya-e-eqtesad.com>)

روزنامه انگلیسی (<http://financialtribune.com>) (Financial Tribune)

سایت خبری اقتصاد نیوز (<http://www.eghtesadnews.com>)

هفته نامه تجارت فردا (<http://tejarat.donya-e-eqtesad.com>)

انتشارات دنیای اقتصاد (<http://book.donya-e-eqtesad.com>)

واحد مطالعات بازار (<http://dmsu.donya-e-eqtesad.com>)

مرکز همایش ها (<http://events.donya-e-eqtesad.com>)

مرکز آموزش (<http://tc.donya-e-eqtesad.com>)

فروشگاه (<http://store.donya-e-eqtesad.com>)

آگهی (<http://www.donya-e-eqtesad.com/about/advertising>)

درباره ما

معرفی روزنامه (<http://www.donya-e-eqtesad.com/AboutUs>)

تماس با ما (<http://www.donya-e-eqtesad.com/AboutUs>)

اجرا گروه شرکت های راهبر (<http://raahbar.net>)

کلیه حقوق این سایت متعلق به روزنامه دنیای اقتصاد بوده و استفاده از مطالب آن با ذکر منبع بلامانع است

